

* * *

Era al temps del batre, aquell temps esperat amb tant desig pels que obtenen aleshores el premi a ses fatigues, sacrificis i afanys.

Es tant més ansiat per allò que es diu:

No diguis blat
que no sigui al sac
i ben lligat.

El pobre vell Godomà estava tant capficat amb allò de tallar-li la roureda, que ja ni l'alegrava el que tant l'alegrava abans, al veure com s'anaven batent els modalons i contemplar la era enrotllada de pallers, lluint tots aquelles llargues mòltes coronades totes d'una olla, d'una marmita, d'un ansat o de mig canti de terra de Breda.

Ell no tenia cap més pensament al cap que la seva roureda, en tanta de manera, que estie ben cert i segur que si algú li hagués preguntat: què t'estimes més, que governin els carlins o els lliberals? ell, per tota resposta, hauria contestat: la roureda.

Ja tenen ben bé raó que les penes mai venen soles. Com si el vell Godomà encara no en tingués prou amb la que no el deixava de nits ni de dies i li donava tanta tristesa el dia de la darrera batuda, allà entremig de dos llustres, hi va comparèixer un altre, que en forma d'un *cabecilla* carlí amb la seva partida i tots embolcallats de broma baixa, s'hi presentà mentres estaven passant batuda.

S'oí al cap de poc una veu rogallosa, que des del cancell de la porta demanava per l'amo de la casa i tot seguit una de noi que deia:

—Pare, us demanen.

—Digali que entri—respongué el vell Godomà, una mica sobressaltat.

I entrà a la sala sol el *cabecilla* quin nom me reservo, per no tractar-se, com podrem veure, d'una gesta massa gloriosa. Els demés de la partida es quedaren esperant a fora.

* * *

El *cabecilla* i l'amo de Godomà es saludaren fraternalment com correspon a amics que han anat a estudi plegats i:

—Què hi ha de nou?—preguntà l'un.

—Aviat ho sabràs—respongué l'altre.

I fent senyes de que havia de parlar-li amb reserva, perquè no convenia s'en enterés ningú, una volta preses les precaucions pertinents al cas, el *cabecilla*, amb veu baixa i misteriosa, així s'expressà:

—He sabut que els xipaios t'estan aterrant el bosc d'El Puig i que cada dia al matí puja d'Olot, per a posar-se a l'aguait de les nostres escameses, una companyia de soldats que cabalment passa llista aquí mateix a n'aquest pati d'aquí al davant, abans d'anar-se'n a posar de guàrdia a n'el turó des de on vigilen els talladors i sé prou el que passa en aquests cassos que arribant a venir aquesta potulèia sembla propiament com si arribés una plaga, perquè les gallines s'*extravien*, la fruita *desapareix* i les dones tot sovint reben *espants*: no és veritat?

I tant si sabia si ho era, però per por de comprometre's no contestà.

—Vaja home, digam'ho que ja en sóc gat vell de tot això—aleshores per tota resposta, el pobre vell Godomà feu un posat de llàstima com volguent dir:

—Bé massa!

—*Bueno*, això ja se sap, són gangues de l'ofici, però anem al gra que si no et digués perquè he vingut, tu no ho sabries. Doncs he vingut perquè porto un plan que si tu m'el secundes, farem una acció que, del dia d'avui i de la casa de Godomà, se'n parlarà per tot Espanya. Jo no't demano pas que tu facis res, no més que em deixis fer. Mira quin plan més bonic, es tracta d'agafar totes les rates a la rateta sense que s'en escapi ni una. Què t'en sembla?

—Que no se pas que vols dir amb això.

—Doncs, mira, ja t'ho diré ben clar, ja ho tinc tot preparat, tu no més m'has de permetre que jo col·loqui els meus ulls a on a mi em sembli millor perquè a la veu d'*alto*, *rendir-se!* que jo donaré així que aquesta tropa que puja cada dia d'Olot, estigui reunida al pati d'aquí al davant, com cada dia sol fer, facin el què els hi tinc dit.

—I què és lo que els hi tens dit?

—Que estiguin preparats amb la baioneta calada per a la veu convinguda engegar descarga serrada, que calculo jo en *cauran* la meitat i's tirin a l'assalt tot seguit per a *despatxar* els que quedin a la baioneta i així no en quedarà ni un de viu. No t'ho sembla?

Pobre home! cristià i humanitari com era, ja podeu comptar com es posà el vell Godomà al sentir això.

—Jesús, Josep i Maria—va exclamar i perdé l'esma, talment com si li vingués una basca, però un colp refet de la primera impressió es redressà furiós i exclamà amb energia:

—Això si que de cap de les maneres, que no vull pas que em vinguis a fer derramar sang a casa.

—*Bueno* home, no t'esveris—replicà primerament amb sorna el *cabecilla*—doncs si els podem haver els hi farem manyagaries, les mateixes manyagaries que ens farien ells a nosaltres si ens poguessin apollegar, que ja cal que ens poséssim a dir el Crec en un Déu, perquè ja'ns fusellarien desseguida, que ja sabem el que és la guerra—i després, canviant el tó de prec amb que s'havia presentat, per el d'exigència, exclamà decidit: